

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

1 martie 2012*

„Libera circulație a mărfurilor — Restricții cantitative și măsuri cu efect echivalent — Directiva 89/106/CEE — Produse pentru construcții — Standarde nearmonizate — Indicații de calitate — Cerințe referitoare la organismele de certificare”

În cauza C-484/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Supremo (Spania), prin decizia din 14 septembrie 2010, primită de Curte la 7 octombrie 2010, în procedura

Asociación para la Calidad de los Forjados (Ascafor),

Asociación de Importadores y Distribuidores de Acero para la Construcción (Asidac)

împotriva

Administración del Estado,

Calidad Siderúrgica SL,

Colegio de Ingenieros Técnicos Industriales,

Asociación Española de Normalización y Certificación (AENOR),

Consejo General de Colegios Oficiales de Aparejadores y Arquitectos Técnicos,

Asociación de Investigación de las Industrias de la Construcción (Aidico) Instituto Tecnológico de la Construcción,

Asociación Nacional Española de Fabricantes de Hormigón Preparado (Anefhop),

Ferrovial Agromán SA,

Agrupación de Fabricantes de Cemento de España (Oficemen),

Asociación de Aceros Corrugados Reglamentarios y su Tecnología y Calidad (Acerteq),

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul M. Safjan, președinte de cameră, domnii E. Levits (raportor) și J.-J. Kasel, judecători,

* Limba de procedură: spaniola.

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 5 octombrie 2011,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Asociación para la Calidad de los Forjados (Ascafor) și pentru Asociación de Importadores y Distribuidores de Acero para la Construcción (Asidac), de A. Vázquez Guillén, procurador, asistat de J.M. Sala Arquer, abogado;
- pentru Calidad Siderúrgica SL, de M. del Valle Gili Ruiz, procuradora, asistată de C.L. Rubio Soler, abogado;
- pentru Asociación Española de Normalización y Certificación (AENOR), de L. Cazorla González-Serrano, abogado;
- pentru Asociación de Investigación de las Industrias de la Construcción (Aidico) Instituto Tecnológico de la Construcción, de M.C. Tejada Marcelino, procuradora, asistată de A. Albert Mora, abogado;
- pentru Asociación Nacional Española de Fabricantes de Hormigón Preparado (Anefhop), de C. Hidalgo Senén și de E. Hidalgo Martínez, procuradores;
- pentru Asociación de Aceros Corrugados Reglamentarios y su Tecnología y Calidad (Acerteq), de R. Martínez Solís, abogada;
- pentru guvernul spaniol, de S. Centeno Huerta și de B. Plaza Cruz, în calitate de agenți;
- pentru guvernul olandez, de C.M. Wissels, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de L. Banciella și G. Zavvos, precum și de A. Alcover San Pedro, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general, pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 34 TFUE și 36 TFUE.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Asociación para la Calidad de los Forjados (Ascafor) și Asociación de Importadores y Distribuidores de Acero para la Construcción (Asidac), pe de o parte, și Administración del Estado, Calidad Siderúrgica SL, Colegio de Ingenieros Técnicos Industriales, Asociación Española de Normalización y Certificación (AENOR), Consejo General de Colegios Oficiales de Aparejadores y Arquitectos Técnicos, Asociación de Investigación de las Industrias de la Construcción (Aidico) Instituto Tecnológico de la Construcción, Asociación Nacional Española de Fabricantes de Hormigón Preparado (Anefhop), Ferrovial Agromán SA, Agrupación de Fabricantes de Cemento de España (Oficemen) și Asociación de Aceros Corrugados Reglamentarios y

su Tecnología y Calidad (Acerteq), pe de altă parte, cu privire la o cerere având ca obiect anularea Decretului regal 1247/2008 din 18 iulie 2008 de aprobare a Normelor privind betonul structural (EHE-08) (BOE nr. 203, din 22 august 2008, p. 35176).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Directiva 89/106/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1988 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre referitoare la materialele de construcții (JO 1989, L 40, p. 12, Ediție specială, 13/vol. 9, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Directiva 93/68/CEE a Consiliului din 22 iulie 1993 (JO L 220, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 13, p. 20, denumită în continuare „Directiva 89/106”), este aplicabilă, în temeiul articolului 1 alineatul (1) din aceasta, „produselor pentru construcții”.

4 Articolul 6 alineatul (2) din această directivă prevede:

„Statele membre autorizează totuși introducerea pe piață, pe teritoriul lor, a produselor care nu sunt prevăzute la articolul 4 alineatul (2) dacă respectă dispoziții de drept intern conforme cu tratatul și aceasta până când specificațiile tehnice europene prevăzute la capitolele II și III nu dispun altfel [...]”

5 Conform articolului 16 din directiva menționată:

„(1) Atunci când, pentru un produs anume, nu există specificații tehnice așa cum sunt ele definite în articolul 4, statul membru de destinație, procedând pe bază de cerere, de la caz la caz, consideră acest produs ca fiind conform cu dispozițiile naționale în vigoare dacă a satisfăcut condițiile de utilizare în urma încercărilor și controalelor efectuate în statul membru de fabricație de către un organism desemnat în conformitate cu metodele în vigoare în statul membru de destinație sau recunoscute ca fiind echivalente de către acesta din urmă.

(2) Statul membru de fabricație indică statului membru de destinație, ale cărui reglementări se aplică încercărilor și controalelor de efectuat, organismul pe care are intenția să îl desemneze în acest sens. Statul membru de destinație și statul membru de fabricație își comunică toate informațiile necesare. În urma schimbului de informații, statul membru de fabricație acreditează organismul astfel desemnat. Dacă unul dintre statele membre are îndoieli, el își justifică poziția și informează Comisia.

(3) Statele membre asigură ca organismele desemnate să își acorde reciproc toată asistența necesară.

(4) Atunci când un stat membru constată că un organism desemnat nu efectuează încercările și controalele în conformitate cu dispozițiile naționale, el informează statul membru în care a fost desemnat organismul respectiv cu privire la aceasta. Acesta comunică celuilalt stat membru, într-un termen rezonabil, măsurile pe care le-a luat. Dacă acesta din urmă nu consideră că măsurile luate sunt suficiente, el poate să interzică introducerea pe piață și utilizarea produsului respectiv sau le poate accepta, dar în condiții speciale. El informează celălalt stat membru și Comisia cu privire la aceasta.”

6 Articolul 17 din aceeași directivă prevede:

„Statele membre de destinație consideră că rapoartele stabilite și atestările de conformitate eliberate în statul membru de fabricație, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 16, au aceeași valoare ca și documentele naționale care le corespund.”

- 7 Capitolul VII din Directiva 89/106, intitulat „Organismele desemnate”, cuprinde articolul 18, al cărui alineat (2) prevede:

„Organismele de certificare, organismele de inspecție și laboratoarele de încercări trebuie să fie constituite în conformitate cu criteriile enunțate în anexa IV.”

- 8 Anexa IV la Directiva 89/106 prevede condițiile minime pe care trebuie să le îndeplinească organismele de certificare, organismele de inspecție și laboratoarele de încercări pentru a fi desemnate în sensul acestei directive.

Dreptul național

- 9 Normele privind betonul structural (EHE-08), aprobate prin Decretul regal 1247/2008 (denumite în continuare „normele privind betonul”), prevăd specificațiile tehnice pe care trebuie să le aibă produsele derivate din beton pentru a fi utilizate în Spania în sectorul construcțiilor.

- 10 Aceste norme prevăd și modalitățile de control ale specificațiilor tehnice care trebuie îndeplinite.

- 11 Cu privire la oțelul pentru armarea betonului, articolul 87 din normele privind betonul prevede două posibilități care permit atestarea conformității produselor cu specificațiile tehnice.

- 12 Pe de o parte, conformitatea oțelului pentru armarea betonului cu standardele de calitate și de securitate este demonstrată dacă acesta dispune de indicații de calitate recunoscute oficial conform anexei nr. 19 la aceste norme.

- 13 Pe de altă parte, în lipsa unor indicații de calitate recunoscute, conformitatea cu specificațiile menționate este constatată prin efectuarea unor încercări și a unor teste la momentul primirii fiecărui lot de oțel pentru armarea betonului.

- 14 Cu privire la oțelul pentru armarea betonului care provine dintr-un alt stat membru decât Regatul Spaniei, articolul 4.1 din normele privind betonul prevede:

„În domeniul de aplicare al prezentelor norme, produsele pentru construcții care sunt fabricate sau comercializate legal în statele membre ale Uniunii Europene [...] pot fi utilizate cu condiția să fie conforme legislației acestor state și să garanteze, în cadrul utilizării pentru care sunt destinate, un nivel de securitate echivalent celui impus de prezentele norme.

Acest nivel de echivalență va fi acreditat conform dispozițiilor articolului 4 alineatul (2) sau, dacă este cazul, conform articolului 16 din Directiva 89/106/CEE [...]

[...]

Indicațiile de calitate voluntare care facilitează respectarea cerințelor din prezentele norme pot fi recunoscute de administrațiile publice competente în domeniul construcțiilor din oricare stat membru din Spațiul Economic European și pot face referire la proiectul structurii, la produsele, la procesele pentru construcția acestuia sau la luarea în considerare a unor criterii de mediu.”

- 15 Articolul 81, intitulat „Niveluri de garanție și indicații de calitate”, prevede:

„Conformitatea produselor și a proceselor de execuție în raport cu cerințele de bază definite în prezentele norme necesită îndeplinirea unui ansamblu de specificații cu un nivel de garanție suficient.

[Statele de fabricație] au întotdeauna posibilitatea de a aplica pentru produsele și procesele [lor] un nivel de garanție superior celui minim solicitat, prin instituirea unor sisteme (cum ar fi, de exemplu, indicațiile de calitate) care certifică, prin intermediul controalelor, al inspecțiilor și al încercărilor corespunzătoare, că sistemele de calitate [ale acestora] și controalele [lor] privind producția acestora îndeplinesc cerințele necesare pentru acordarea unor astfel de indicații.

Astfel de niveluri de garanție suplimentare și superioare celor minime legale pot fi demonstrate:

- a) prin aplicarea unei indicații de calitate recunoscute oficial conform procedurii prevăzute în anexa nr. 19 la prezentele norme sau
- b) în cazul unor produse fabricate direct pe șantier sau al unor procese executate pe șantier, prin intermediul unui sistem echivalent validat și supravegheat pe răspunderea direcției de lucrări (Dirección Facultativa), care asigură că acestea oferă garanții echivalente celor impuse în anexa nr. 19 pentru indicațiile de calitate recunoscute oficial.

Prezentele norme prevăd aplicarea anumitor criterii speciale privind recepția acelor produse și procese care prezintă un nivel de garanție superior, atestat conform uneia dintre cele două proceduri menționate în paragraful precedent.

Controlul recepției poate ține seama de garanțiile asociate deținerii unei indicații de calitate, cu obligația ca acesta să îndeplinească anumite condiții specifice. Astfel, atât în cazul proceselor de execuție, cât și în cazul produselor care nu necesită marcajul CE, potrivit Directivei 89/106/CEE, prezentele norme permit aplicarea unor criterii speciale pentru recepția acestora atunci când produsele și procesele posedă o indicație de calitate de natură voluntară, recunoscută oficial de un centru de direcție care are competențe în domeniul construcțiilor și al lucrărilor publice și care aparține administrației publice a unui stat membru al Uniunii Europene sau a unuia dintre statele semnatare ale Acordului privind Spațiul Economic European.

Prevederile din paragraful precedent se aplică și produselor pentru construcții fabricate sau comercializate legal într-un stat care a încheiat un acord de asociere vamală cu Uniunea Europeană, atunci când acest acord recunoaște în privința respectivelor produse același tratament acordat produselor fabricate sau comercializate într-un stat membru al Uniunii Europene. În acest caz, nivelul de echivalență se va constata prin aplicarea procedurilor prevăzute de Directiva 89/106/CEE.

În scopul conformității în raport cu cerințele de bază din prezentele norme, indicațiile de calitate trebuie să îndeplinească condițiile oficiale pentru recunoaștere stabilite în anexa nr. 19.

[...]"

16 Anexa nr. 19 la normele privind betonul, intitulată „Niveluri de garanție și condiții pentru recunoașterea oficială a indicațiilor de calitate”, prevede între altele dispoziții privind organizarea și funcționarea organismelor de certificare, precum și atribuțiile administrației competente în raport cu acestea.

17 Articolul 1 din această anexă prevede:

„Prezentele norme prevăd posibilitatea ca Dirección Facultativa să aplice criterii speciale pentru anumite produse și procese atunci când acestea prezintă niveluri de garanție suplimentare superioare față de cele minime impuse prin lege, care le-au fost conferite în cadrul unei acțiuni voluntare conform articolului 81.

În general, aceste niveluri de garanție suplimentare se demonstrează prin aplicarea unei indicații de calitate recunoscute oficial de către o administrație competentă în domeniul construcțiilor dintr-un stat membru al Uniunii Europene, dintr-un stat semnatar al Acordului privind Spațiul Economic European sau dintr-un stat care a încheiat cu Uniunea Europeană un acord pentru instituirea unei uniuni vamale, caz în care nivelul de echivalență se va constata conform procedurilor prevăzute de Directiva 89/106/CEE.”

18 Conform articolului 2 din anexa nr. 19 la normele privind betonul:

„[...] În cazul produselor sau al proceselor pentru care nu se aplică marcajul CE, nivelul de garanție impus prin lege este cel stabilit de prezentele norme.

În plus, fabricantul unui produs, persoana responsabilă de executarea unui proces sau constructorul poate opta în mod voluntar pentru aplicarea unei indicații de calitate care să asigure un nivel de garanție superior celui minim prevăzut de prezentele norme. În cazul produselor care dețin marcajul CE, indicațiile de calitate trebuie să aducă valoare adăugată în ceea ce privește caracteristicile care nu fac obiectul marcajului menționat.

Întrucât indicațiile de calitate reprezintă inițiative voluntare, acordarea acestora se poate face conform unor criterii diferite și potrivit unor proceduri specifice. Prezenta anexă stabilește condițiile care permit să se distingă indicațiile de calitate care conferă un nivel de garanție suplimentar față de cel minim legal și care, ca urmare a acestui fapt, pot face obiectul recunoașterii oficiale din partea administrațiilor competente.”

19 Articolul 3 din această anexă are următorul cuprins:

„Administrația competentă care efectuează recunoașterea oficială a indicației de calitate trebuie să verifice dacă sunt îndeplinite condițiile pentru recunoașterea oficială prevăzute în prezenta anexă și să verifice că acestea sunt menținute. În scopul realizării acestui obiectiv, administrația, asigurând confidențialitatea necesară, va putea interveni în toate activitățile pe care le consideră relevante în ceea ce privește recunoașterea indicației de calitate.

[...]”

20 Articolul 4 din anexa nr. 19 la normele privind betonul prevede:

„Pentru recunoașterea oficială, indicația de calitate:

- trebuie să fie facultativă și să fie acordată de un organism de certificare care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta anexă;
- [trebuie] să fie conformă cu prezentele norme și să menționeze expres această conformitate în regulamentul care prevede normele ce guvernează acordarea sa și
- trebuie să fie acordată în temeiul unui regulament care definește garanțiile specifice pe care aceasta le conferă, procedura sa de acordare, regimul său de funcționare, cerințele tehnice la care este supusă și normele privind luarea oricărei decizii cu privire la aceasta.

Regulamentul menționat

- trebuie să fie accesibil publicului, să fie definit în termeni clari și exacti și să cuprindă informații lipsite de ambiguitate destinate atât clientului organismului de certificare, cât și celorlalte părți interesate;

- stabilește și procedurile specifice atât pentru instalațiile care fac parte din șantier, cât și pentru instalațiile externe acestuia, precum și pentru procesele efectuate pe șantier;
- trebuie să garanteze independența și imparțialitatea organismului care acordă indicația de calitate; în acest scop, interzice printre altele participarea unor persoane care desfășoară activități de consiliere sau de consultanță în dosarul în discuție la luarea deciziilor privind dosarul respectiv;
- pentru produsele certificate pentru care testele privind controlul producției evidențiază rezultate neconforme, trebuie să prevadă tratamentul care se impune în scopul de a garanta că sunt inițiate imediat acțiunile corective adecvate și că, dacă este cazul, clienții sunt informați; trebuie să definească și termenul maxim în care trebuie efectuate acțiunile corective în urma descoperirii neconformității;
- trebuie să stabilească cerințele minime pe care laboratoarele care activează în domeniul certificării au obligația să le îndeplinească;
- [trebuie] să stabilească drept condiție pentru acordarea indicației de calitate furnizarea datelor privind controlul producției pentru o perioadă de cel puțin șase luni în cazul produselor sau al proceselor desfășurate în instalații care nu se situează pe șantier. În cazul instalațiilor aflate pe șantier, regulamentul trebuie să prevadă criteriile care permit să asigure nivelul de informații privind producția, precum și același nivel de garanție pentru utilizator;
- în cazul produselor sau al proceselor care nu sunt prevăzute în această anexă, însă sunt preluate în prezentele norme trebuie să prezinte garanții suplimentare privind caracteristici diferite de cele impuse prin lege, dar care pot contribui la respectarea condițiilor stabilite în prezentele norme.”

Situația de fapt din acțiunea principală și întrebarea preliminară

- 21 Membrii Ascafor sunt întreprinderi a căror activitate principală constă în producerea și comercializarea oțelului pentru armarea betonului în Spania. Membrii Asidac sunt importatori spanioli de oțel destinat construcțiilor.
- 22 Aceste asociații consideră că normele privind betonul și în special articolul 81 și anexa nr. 19 la normele menționate restrâng posibilitatea acestora de a importa oțel pentru armarea betonului care provine din alte state membre decât Regatul Spaniei.
- 23 Instanța de trimitere precizează că, pentru a putea fi utilizat în construcții în Spania, este necesar ca oțelul pentru armarea betonului să corespundă unui anumit număr de specificații tehnice.
- 24 Astfel, pentru a demonstra îndeplinirea acestor cerințe, normele privind betonul prevăd două posibilități, și anume fie conformitatea oțelului pentru armarea betonului cu specificațiile menționate este constatată în urma unor încercări și a unor controale efectuate la momentul primirii fiecărui lot din acest produs, fie oțelul pentru armarea betonului dispune de o indicație de calitate recunoscută oficial, ceea ce înseamnă că s-a dovedit că producătorul s-a supus deja, din etapa producției, cerințelor prevăzute de aceste norme.
- 25 Instanța de trimitere subliniază că, în primul caz, încercările și controalele de conformitate sunt mai costisitoare și sunt suportate de utilizatorul final al oțelului, iar nu de producătorul său, astfel cum se întâmplă în cadrul procedurii de conformitate prin dobândirea unei indicații de calitate recunoscute oficial.
- 26 Instanța de trimitere concluzionează din aceasta că utilizatorii oțelului pentru armarea betonului sunt încurajați să utilizeze produsele certificate, și anume produsele care beneficiază de o indicație de calitate recunoscută oficial, pentru a evita neplăcerile și costurile aferente unui control al conformității

la momentul primirii fiecărui lot de oțel pentru armarea betonului, astfel încât producătorii altor state membre decât Regatul Spaniei ar fi de asemenea încurajați să își comercializeze produsele pe piața spaniolă cu ajutorul unei astfel de indicații de calitate recunoscute oficial de autoritățile spaniole.

- 27 În această privință, instanța de trimitere, amintind procedura de recunoaștere a indicațiilor de calitate a altor state membre decât Regatul Spaniei, astfel cum este prevăzută la articolul 81 din normele privind betonul coroborat cu anexa nr. 19 la aceste norme, exprimă îndoieli în ceea ce privește compatibilitatea cu articolele 34 TFUE și 36 TFUE a condițiilor enumerate pe care trebuie să le îndeplinească organismele de certificare din aceste state membre pentru ca certificatele de calitate pe care le emit să fie recunoscute oficial în Spania.
- 28 În aceste împrejurări, Tribunal Supremo a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Se poate considera că reglementarea exhaustivă cuprinsă în anexa nr. 19 la Decretul regal nr. 1247/08 din 18 iulie 2008 coroborată cu articolul 81, privind obținerea recunoașterii oficiale a indicațiilor de calitate, este excesivă, disproporționată în raport cu scopul urmărit și implică o restricție nejustificată care îngreunează recunoașterea echivalenței certificatelor și constituie un obstacol sau o restricție în calea comercializării produselor naționale sau importate contrară articolelor [34 TFUE] și [36 TFUE]?”

Cu privire la întrebarea preliminară

Cu privire la admisibilitate

- 29 Calidad Siderúrgica SL, Aidico Instituto Tecnológico de la Construcción și Acerteq invocă inadmisibilitatea întrebării preliminare.
- 30 Pe de o parte, instanța de trimitere ar solicita în realitate Curții să se pronunțe asupra fondului litigiului prin interpretarea dreptului național. În consecință, aceasta din urmă ar trebui să se declare necompetentă.
- 31 Pe de altă parte, întrebarea ar fi redactată în termeni ipotetici și fictivi, întrucât instanța de trimitere nu ar fi precizat care dintre cerințele prevăzute de reglementarea națională în litigiu ar fi disproporționate în raport cu obiectivul urmărit de această reglementare.
- 32 De la început trebuie amintit că procedura prevăzută la articolul 267 TFUE este întemeiată pe o separare clară a funcțiilor între instanțele naționale și Curte. Numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinenta întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebarea adresată are ca obiect interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (a se vedea Hotărârea din 5 octombrie 2006, Nádasi și Németh, C-290/05 și C-333/05, Rec., p. I-10115, punctul 28, și Hotărârea din 16 decembrie 2008, Michaniki, C-213/07, Rep., p. I-9999, punctul 32).
- 33 Cu toate acestea, nu este de competența Curții, în cadrul procedurii preliminare, să aprecieze conformitatea unei legislații naționale cu dreptul Uniunii și nici să interpreteze acte cu putere de lege sau acte administrative naționale (a se vedea în special Hotărârea din 9 septembrie 2003, Jaeger, C-151/02, Rec., p. I-8389, punctul 43, Hotărârea din 31 ianuarie 2008, Centro Europa 7, C-380/05, Rep., p. I-349, punctul 49, Ordonanța din 17 septembrie 2009, Investitionsbank Sachsen-Anhalt, C-404/08 și C-409/08, punctul 25, precum și Ordonanța din 13 ianuarie 2010, Calestani și Lunardi, C-292/09 și C-293/09, punctul 15).

- 34 Curtea a statuat însă în mod repetat că este competentă să furnizeze instanței de trimitere toate elementele de interpretare a dreptului Uniunii care îi pot permite acesteia să aprecieze o asemenea conformitate în vederea soluționării cauzei cu care este sesizată (a se vedea în special Hotărârea din 15 decembrie 1993, Hünermund și alții, C-292/92, Rec., p. I-6787, punctul 8, și Hotărârea Centro Europa 7, citată anterior, punctul 50, precum și Ordonanța Calestani și Lunardi, citată anterior, punctul 16).
- 35 În speță, pe de o parte, întrebarea preliminară se referă în mod expres la interpretarea articolelor 34 TFUE și 36 TFUE, întrucât instanța de trimitere are îndoieli asupra compatibilității legislației naționale în litigiu cu aceste articole.
- 36 Pe de altă parte, deși este adevărat că această instanță nu a precizat care dintre cerințele prevăzute de reglementarea națională în litigiu în raport cu organismele de certificare pot depăși ceea ce este necesar pentru a atinge obiectivul urmărit, trebuie subliniat că dubiile instanței de trimitere se referă la totalitatea cerințelor prevăzute, iar nu la o cerință în special.
- 37 În consecință, exact în acest cadru se impune oferirea unui răspuns util instanței de trimitere.

Cu privire la fond

Considerații introductive

- 38 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că Directiva 89/106 are drept obiect principal eliminarea obstacolelor în calea schimburilor comerciale, prin crearea condițiilor care să permită comercializarea în mod liber a produselor pentru construcții în interiorul Uniunii. În acest scop, directiva precizează cerințele esențiale pe care trebuie să le îndeplinească produsele pentru construcții și care sunt puse în aplicare prin norme armonizate și prin norme naționale de transpunere, prin omologări tehnice europene, precum și prin specificații tehnice naționale recunoscute la nivelul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 martie 2008, Comisia/Belgia, C-227/06, punctul 31).
- 39 Este cert că oțelul pentru armarea betonului este un „produs pentru construcții”, în sensul Directivei 89/106, care nu face obiectul nici al unui standard armonizat sau al unei omologări tehnice europene, nici al unei specificații tehnice naționale recunoscute la nivelul Uniunii, în sensul articolului 4 alineatul (2) din această directivă.
- 40 Or, cu privire la un produs pentru construcții care nu intră sub incidența articolului 4 alineatul (2) din Directiva 89/106, articolul 6 alineatul (2) din aceasta prevede că statele membre autorizează introducerea pe piață, pe teritoriul lor, a acestor produse dacă respectă dispoziții de drept intern conforme cu tratatul, și aceasta până când specificațiile tehnice europene nu dispun altfel (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, punctul 33).
- 41 Astfel cum rezultă din decizia de trimitere, în temeiul reglementării spaniole, există două posibilități de a atesta conformitatea oțelului pentru armarea betonului cu standardele industriale spaniole de securitate și de calitate, și anume prin intermediul unor încercări și al unor controale efectuate la momentul primirii loturilor de oțel pe șantier sau prin prezentarea unei indicații de calitate prin care se prezumă că producătorul de oțel a îndeplinit specificații tehnice superioare.
- 42 Reclamantele din acțiunea principală, confirmând aprecierea instanței de trimitere, au subliniat că prima cale determină o majorare a costurilor privind controlul, iar guvernul spaniol a subliniat cel puțin că, în acest cadru, controalele sunt sporite, iar costurile aferente acestora sunt suportate de utilizatorii finali.
- 43 În aceste împrejurări, a doua cale de atestare a conformității oțelului pentru armarea betonului are o importanță deosebită în Spania, întrucât utilizatorii finali sunt stimulați din punct de vedere economic să utilizeze oțelul pentru armarea betonului certificat pe baza unei indicații de calitate.

- 44 În această privință, trebuie evidențiat că articolul 81 din normele privind betonul prevede o procedură de recunoaștere a indicațiilor de calitate acordate de organisme din alte state membre decât Regatul Spaniei pentru oțelul pentru armarea betonului care este produs în aceste state. Acest articol prevede în special că, pentru a fi recunoscută oficial, indicația de calitate trebuie să îndeplinească condițiile stabilite în anexa nr. 19 la aceste norme.
- 45 Această anexă cuprinde, pe de o parte, condițiile de fond pe care trebuie să le îndeplinească oțelul pentru armarea betonului și, pe de altă parte, cerințele procedurale și formale privind acordarea indicației de calitate.
- 46 În special, articolul 4 din anexa nr. 19 la normele privind betonul prevede cerințele pe care trebuie să le îndeplinească organismele de certificare din alte state membre decât Regatul Spaniei pentru a obține recunoașterea oficială în Spania a indicațiilor de calitate pe care acestea le eliberează.
- 47 În acest context, trebuie amintit că, în temeiul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/106, aplicabil produselor pentru construcții ale căror specificații tehnice nu au fost autorizate, statul membru de destinație consideră aceste produse ca fiind conforme cu dispozițiile naționale în vigoare dacă au satisfăcut condițiile de utilizare în urma încercărilor și a controalelor efectuate în statul membru de fabricație de către un organism desemnat în conformitate cu metodele în vigoare în statul membru de destinație sau recunoscute ca fiind echivalente de către acesta din urmă.
- 48 În această privință, anexa IV la această directivă stabilește condițiile minime necesare pe care trebuie să le îndeplinească organismele de certificare, organismele de inspecție și laboratoarele de încercări pentru a fi desemnate.
- 49 Se impune să se constate că cerințele prevăzute pentru organismele de certificare la articolul 4 din anexa nr. 19 la normele privind betonul depășesc aceste condiții minime.
- 50 Or, este cert că un stat membru nu poate să supună introducerea pe piață, pe teritoriul său, a unui produs pentru construcții care nu face obiectul unor specificații tehnice armonizate sau recunoscute la nivelul Uniunii decât unor dispoziții naționale conforme cu obligațiile care rezultă din tratat, în special cu principiul liberei circulații a mărfurilor prevăzut la articolele 34 TFUE și 36 TFUE (a se vedea Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, punctul 34).
- 51 În consecință, trebuie verificat dacă, astfel cum susțin reclamantele din acțiunea principală, aplicarea exhaustivă a acestor cerințe în privința organismelor de certificare dintr-un alt stat membru decât Regatul Spaniei constituie un obstacol în calea liberei circulații a mărfurilor.

Cu privire la existența unui obstacol în calea liberei circulații a mărfurilor

- 52 Potrivit unei jurisprudențe constante, orice reglementare comercială a statelor membre de natură să constituie, în mod direct sau indirect, efectiv sau potențial, un obstacol în calea comerțului din interiorul Uniunii trebuie considerată o măsură cu efect echivalent unor restricții cantitative în sensul articolului 34 TFUE (a se vedea în special Hotărârea din 11 iulie 1974, Dassonville, 8/74, Rec., p. 837, punctul 5, și Hotărârea din 2 decembrie 2010, Ker-Optika, C-108/09, Rep., p. I-12213, punctul 47).
- 53 Rezultă dintr-o jurisprudență de asemenea constantă că articolul 34 TFUE reflectă obligația de respectare a principiilor nediscriminării și recunoașterii reciproce a produselor fabricate și comercializate în mod legal în alte state membre, precum și pe cea de asigurare a unui acces liber pe piețele naționale pentru produsele Uniunii (a se vedea Hotărârea din 10 februarie 2009, Comisia/Italia, C-110/05, Rep., p. I-519, punctul 34, și Hotărârea Ker-Optika, citată anterior, punctul 48).

- 54 În speță, conform articolului 4 din anexa nr. 19 la normele privind betonul, organismele din alte state membre decât Regatul Spaniei care eliberează certificate de calitate pentru oțelul pentru armarea betonului trebuie să îndeplinească toate condițiile care sunt prevăzute în aceste norme pentru ca certificatele respective să fie recunoscute în mod oficial în Spania.
- 55 Impunerea tuturor acestor cerințe poate determina respingerea cererii de recunoaștere a certificatelor de calitate eliberate într-un alt stat membru decât Regatul Spaniei, atunci când organismul care le eliberează nu îndeplinește aceste cerințe, cu atât mai mult cu cât articolul 4 din anexa nr. 19 la normele privind betonul prevede condiții mai extinse decât standardele minime necesare prevăzute în anexa IV la Directiva 89/106 pe care trebuie să le îndeplinească organismele desemnate în sensul acestei directive.
- 56 În consecință, cerințele în litigiu pot restrânge accesul la piața spaniolă a oțelului pentru armarea betonului fabricat și certificat într-un alt stat membru decât Regatul Spaniei în măsura în care acestea nu sunt îndeplinite în mod necesar de organismul de certificare din statul de fabricație.
- 57 Întrucât operatorii economici stabiliți în Regatul Spaniei sunt descurajați să importe oțel pentru armarea betonului produs în alt stat membru și deși cerințele prevăzute la articolul 4 din anexa nr. 19 la normele privind betonul se impun atât organismelor de certificare din alte state membre decât Regatul Spaniei, cât și organismelor de certificare spaniole, reglementarea națională în litigiu trebuie considerată drept o măsură având efect echivalent unei restricții cantitative la import în sensul articolului 34 TFUE.

Cu privire la justificarea obstacolului în calea liberei circulații a mărfurilor

- 58 Este cert că un obstacol în calea liberei circulații a mărfurilor poate fi justificat de motivele de interes general enumerate la articolul 36 TFUE sau de cerințe imperative. Și într-un caz, și în celălalt, măsura națională trebuie să fie de natură să asigure realizarea obiectivului urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru ca acesta să fie atins (a se vedea Hotărârea Ker-Optika, citată anterior, punctul 57).
- 59 În speță, guvernul spaniol subliniază că reglementarea națională în litigiu este justificată de obiectivul de protecție a sănătății și a vieții persoanelor, întrucât vizează să garanteze securitatea utilizatorilor clădirilor și ai construcțiilor ingineresti.
- 60 În această privință, este cert că, în lipsa unor norme de armonizare, statele membre sunt cele care decid nivelul la care înțeleg să asigure protecția sănătății și a vieții persoanelor și necesitatea de a controla produsele respective la momentul utilizării acestora (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 iunie 1996, Brandsma, C-293/94, Rec., p. I-3159, punctul 11, și Hotărârea din 10 noiembrie 2005, Comisia/Portugalia, C-432/03, Rec., p. I-9665, punctul 44).
- 61 În acest context, trebuie subliniate divergențele care au fost evidențiate în cursul ședinței între, pe de o parte, înțelegerea sistemului indicațiilor de calitate susținută oral de anumite părți interesate și, pe de altă parte, însuși modul de redactare a dispozițiilor naționale în discuție, precum și observațiile scrise formulate de unele dintre aceste părți.
- 62 Astfel, articolul 2 din anexa nr. 19 la normele privind betonul prevede că „fabricantul unui produs, persoana responsabilă de executarea unui procedeu sau constructorul poate opta în mod voluntar pentru aplicarea unei indicații de calitate care să asigure un nivel de garanție superior celui minim prevăzut de prezentele norme. [...] Prezenta anexă stabilește condițiile care permit să se distingă indicațiile de calitate care conferă un nivel de garanție suplimentar față de cel minim legal și care, ca urmare a acestui fapt, pot face obiectul recunoașterii oficiale din partea administrațiilor competente”. Guvernul spaniol și Acerteq au susținut în observațiile scrise că indicațiile de calitate recunoscute oficial permit să se demonstreze că produsul certificat oferă un nivel de garanție superior sau foarte ridicat față de cel impus în mod general de normele privind betonul.

- 63 Dacă instanța de trimitere ar adopta această concepție a sistemului indicațiilor de calitate, ar rezulta de aici că indicațiile de calitate recunoscute oficial în Spania ar viza să ateste că produsul certificat îndeplinește cerințe care depășesc standardele minime prevăzute de normele privind betonul pentru a garanta securitatea industrială.
- 64 În astfel de împrejurări, cerințele pe care le impune anexa nr. 19 la normele privind betonul organismelor care eliberează indicații de calitate, precum și referitor la procedurile care trebuie urmate pentru recunoașterea oficială a unor astfel de indicații în Spania ar depăși ceea ce este necesar pentru a atesta conformitatea oțelului pentru armarea betonului cu standardele minime care garantează protecția vieții și a sănătății persoanelor. În consecință, un astfel de obiectiv nu ar putea justifica obstacolul în calea liberei circulații a mărfurilor care rezultă din reglementarea națională în litigiu.
- 65 Anumite părți interesate au susținut, dimpotrivă, în cursul ședinței că sistemul spaniol al indicațiilor de calitate permite ca produsul certificat să beneficieze de o prezumție de conformitate cu standardele minime instituite de normele privind betonul.
- 66 Revine instanței de trimitere să stabilească care dintre aceste două interpretări ale dreptului național este pertinentă. În situația în care aceasta ar opta pentru interpretarea susținută de părți în cursul ședinței în fața Curții, atunci ar trebui să se facă distincție între, pe de o parte, certificatele de calitate eliberate în alte state membre decât Regatul Spaniei de organisme desemnate în sensul Directivei 89/106 și, pe de altă parte, certificatele eliberate de entități distincte.
- 67 Astfel, în această din urmă ipoteză, un stat membru ar fi pe deplin îndreptățit, având în vedere obiectivul de garantare a vieții și a sănătății persoanelor, să se asigure că organismul care a eliberat un certificat de calitate îndeplinește în ceea ce privește activitatea sa de control cerințe cum sunt cele prevăzute în anexa nr. 19 la normele privind betonul.
- 68 Cu privire la certificatele de calitate eliberate în alte state membre decât Regatul Spaniei de organisme desemnate în sensul Directivei 89/106, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că mecanismele de recunoaștere a echivalenței acestor certificate impun o atitudine activă din partea organismului național sesizat cu o cerere de recunoaștere. O astfel de atitudine activă se impune de altfel, dacă este cazul, și în cazul organismului care eliberează un astfel de certificat și revine statelor membre sarcina de a se asigura că organismele desemnate competente cooperează reciproc în scopul de a facilita procedurile care trebuie urmate pentru a obține accesul la piața statului membru în care se efectuează importul (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Portugalia, citată anterior, punctul 47).
- 69 Articolul 16 alineatele (2) și (3) din Directiva 89/106 subliniază de altfel importanța unei astfel de cooperări.
- 70 În aceste împrejurări, trebuie constatat că, având în vedere o astfel de cooperare, precum și principiul recunoașterii reciproce, astfel cum este amintit la punctul 53 din prezenta hotărâre, anumite cerințe prevăzute la articolul 4 din anexa nr. 19 la normele privind betonul pot depăși ceea ce este necesar pentru a asigura respectarea standardelor minime prevăzute de normele privind betonul care garantează protecția vieții și a sănătății persoanelor, aspect care trebuie apreciat de instanța de trimitere în acțiunea principală.
- 71 În consecință, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolele 34 TFUE și 36 TFUE trebuie interpretate în sensul că cerințele prevăzute la articolul 81 din normele privind betonul coroborat cu anexa nr. 19 la aceste norme pentru a permite recunoașterea oficială a certificatelor care atestă nivelul de calitate a oțelului pentru armarea betonului eliberate într-un alt stat membru decât Regatul Spaniei constituie un obstacol în calea liberei circulații a mărfurilor. Un asemenea obstacol poate fi justificat de obiectivul de protecție a sănătății și a vieții persoanelor în măsura în care cerințele prevăzute nu sunt superioare standardelor minime impuse pentru utilizarea în Spania a oțelului pentru armarea betonului. În acest caz, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica, în ipoteza în care entitatea

care eliberează certificatul de calitate care trebuie să facă obiectul unei recunoașteri oficiale în Spania are calitatea de organism desemnat în sensul Directivei 89/106, care dintre aceste cerințe depășesc ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivului de protecție a sănătății și a vieții persoanelor.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 72 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolele 34 TFUE și 36 TFUE trebuie interpretate în sensul că cerințele prevăzute la articolul 81 din Normele privind betonul structural (EHE-08), aprobate prin Decretul regal 1247/08 din 18 iulie 2008, coroborat cu anexa nr. 19 la aceste norme pentru a permite recunoașterea oficială a certificatelor care atestă nivelul de calitate a oțelului pentru armarea betonului eliberate într-un alt stat membru decât Regatul Spaniei constituie un obstacol în calea liberei circulații a mărfurilor. Un asemenea obstacol poate fi justificat de obiectivul de protecție a sănătății și a vieții persoanelor în măsura în care cerințele prevăzute nu sunt superioare standardelor minime impuse pentru utilizarea în Spania a oțelului pentru armarea betonului. În acest caz, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica, în ipoteza în care entitatea care eliberează certificatul de calitate care trebuie să facă obiectul unei recunoașteri oficiale în Spania are calitatea de organism desemnat în sensul Directivei 89/106/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1988 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre referitoare la materialele de construcții, astfel cum a fost modificată prin Directiva 93/68/CEE a Consiliului din 22 iulie 1993, care dintre aceste cerințe depășesc ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivului de protecție a sănătății și a vieții persoanelor.

Semnături